

کتاب

نحوه پذیرش قطعنامه ۵۹۸ و پایان جنگ

جلسه ای که با حضور رؤسای قوا، فرماندهان نظامی، نخست وزیر، برخی از بزرگان، ائمه جمعه، حاج احمد آقا، وزرای امور خارجه، اقتصاد و دفاع و... در دفتر ریاست جمهوری به ریاست حضرت آقا برگزار شد. حاج احمد آقا در آن جلسه نامه حضرت امام را خواندند. مسئولان مختلف نظامی گزارش دادند و من هم در گزارشی شاخص های اقتصادی کشور را اعلام کردم. آقای زنجانی و آقای قاسمی به عنوان رئیس کل بانک مرکزی گزارشات خود را ارائه کردند. وقتی حاج احمد آقا، نامه امام را خواندند، بسیاری از افراد حاضر در جلسه متأثر شدند. به هر حال امام در آن نامه مشهور شخصاً مسئولیت این کار را پذیرفته بودند. علاوه بر این در آن جلسه قرار بود میانجی این کار نیز تعیین شود. آن زمان حافظ اسد رئیس جمهور سوریه و دیگران... پیشنهاد کرده بود تا به عنوان میانجی وارد شود. نهایتاً در آن جلسه قرار شد از طریق سازمان ملل و خاور پرز دکوئیلر دبیرکل آن سازمان پذیرش قطعنامه مطرح شود. سپس حاضران تصمیم گرفتند، این مسأله تا فردا علنی نشود تا اینکه ساعت ۲ بعد از ظهر فردا، موضوع در رسانه ها اعلام شد.

مخالفت شدید با استقراض خارجی

با اینکه هاشمی رفسنجانی در مجلس بشدت به دنبال استقراض خارجی بود، معتقد بودم همین استقراض ها روزی پاشنه آشیل نه تنها اقتصاد، بلکه کلیت نظام خواهد شد

گزارش

تاکنون بخش هایی از جلد دوم کتاب محرمانه های اقتصاد ایران به روایت محمد جواد ابروانی؛ وزیر اقتصاد سال های ۶۴ تا ۶۸ در ایران اقتصادی منتشر شده است. در شماره های پیشین، مباحث گوناگونی از تحولات زمان جنگ و اوضاع کابینه دولت وقت و سهمیه بندی ها، توزیع کوپنی کالا، وضعیت بازار ارز و... منتشر شده است. در این شماره نیز مواردی درباره نحوه تأمین بودجه جنگ، پذیرش قطعنامه ۵۹۸ و پایان جنگ و... پرداخته شده است.

● در همین شرایط، روغنی

زنجانی می گوید: «نظام به مرحله ای رسیده است که باید جنگ را تمام کرد. دلیل تدوین برنامه بحران سال ۶۶ نیز همین بود. وقتی وارد این سال شدیم متوجه شدیم با این شرایط نمی توانیم جنگ را ادامه دهیم. هیچ سازگاری بین منابع و ادامه جنگ وجود ندارد. مردم هم آمادگی ادامه جنگ را نداشتند. انگیزه های نیز برای ادامه جنگ وجود نداشت و...»

ایشان از کجا می دانستند مردم آمادگی ندارند. نظرسنجی کرده بودند؟ جامعه آماری شان چه بوده است؟ اگر صرفاً حرف زدن باشد من نیز می گویم مردم آمادگی داشتند دفاع را ادامه دهند. اگر این آمادگی وجود نداشت پس چطور مردم بعد از سال ۶۵ شهدای زیادی را به انقلاب قدیم کردند. بعد از این سال امکان ادامه جنگ به دلایل دیگری میسر نبود.

چهارچوب سیاست مهار دوگانه و در یک پلان کلی ترامپ و با تحریر امریکا صورت پذیرفته بود که اتمام آن پایان همه مسائل نبود.

● آقای دکتر! در سال های پایانی جنگ، تیم اقتصادی برنامه و بودجه معتقد به بدتر شدن شرایط اقتصادی کشور بود. آیا این عوامل در پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی امام (ره) مؤثر بود؟

عوامل زیادی در این مسأله مؤثر بود. در مقطعی از آن زمان، آقای نخست وزیر از من خواست تا از وضعیت اقتصادی کشور گزارشی تهیه کنم. من نیز در گزارشی وضعیت اقتصاد کشور را به همراه پیشنهاد جهت چگونگی اداره کشور در صورت ادامه وضعیت موجود جنگ تهیه و کتباً ارائه کردم. البته این گزارش صرفاً برای ترسیم تابلوی اقتصاد کشور در آن زمان بود و هیچ مقدمه و زمینه ارتباطی به تصمیم گیری برای توقف یا ادامه جنگ نداشت. البته مجدداً گزارش اقتصادی حاوی یک سری از شاخص های اقتصادی خواسته شد باز برخلاف آنچه عده ای از من نقل می کنند از محتوای این دو نامه خبر ندارند همان طور که من متوجه شدم که عین این درخواست از سازمان برنامه و بانک مرکزی خواسته شد و تاکنون هم از محتوای نامه های سازمان برنامه و بانک مرکزی

خبر ندارم. در گزارش دوم وضعیت و شاخص های اقتصادی کشور را بیان کردم. علیرغم کسری بودجه ۵۰ درصدی، نرخ تورم ما در سال ۶۷ کمتر از ۲۸ درصد بود و هیچ وقت در طول دوران جنگ به نرخ ۴۹ درصد که در آن سال ۷۴ و در برنامه تعدیل اقتصادی تجربه کردیم، نزدیک هم نشدیم. اوج مشکلات اقتصادی در تولید ناخالص داخلی، تورم و ضرب و جینی و بهره مندی مردم از امکانات را در آن گزارش مشروح نوشتیم. با اینکه تولید ناخالص داخلی ما در آن سال ها پایین بود اما به دلیل سیستم سهمیه بندی مناسب مواد غذایی، توجه لازم به وضعیت تغذیه، بهداشت عامه و امکانات بهره گیری از تأمین مالی بویژه مالی خرد و نیز آموزش، این بهره مندی ها عادلانه تر بود. ضرب جینی نیز یعنی شکاف درآمدی فقیر و غنی کاهش یافت.

● گفتید روغنی زنجانی و مجید قاسمی هم از وضعیت کشور گزارش مستندی تهیه کردند. شما هیچ وقت از متن گزارش دستگاه های دیگر مطلع نشدید؟

نه، چون این گزارش ها سری بود. البته در حوزه های دیگر مانند حوزه نظامی نیز گزارش های نوشته و ارسال شده بود. اما در مورد بحث چگونگی پذیرش قطعنامه مهم ترین دلایل را خود حضرت امام مطرح کردند. نکته مهم این بود

که دشمنان ما به خصوص جریان استعمارگر پیرانگلیستان می خواستند دفاع مقدس را ببوهده و بی ثمر معرفی کنند. متأسفانه هر ساله بی بی سی در هفته دفاع مقدس بیشتر از ما زحمت می کشد! اینها دروغ هایی را سرهم کرده و با تکنیک تصویرپردازی کاذب و تکرار آنها تلاش می کنند آنها را به عنوان یک واقعیت به مخاطب خود القا کنند. این برنامه ها بخصوص برای نسلی که در زمان وقوع این اتفاقات نبوده اند باورپذیری بیشتری دارد. به هر حال دوران دفاع مقدس و مقاومت جانانه ای که آن زمان مردم به رهبری امام انجام دادند باعث واکنش های کشور از تجاوزات بیگانگان تا دهه های طولانی شد.

● به نظرتان گزارشی که سازمان برنامه به نخست وزیر ارائه کرد و موسوی نیز به اطلاع امام (ره) رساند باعث اتمام جنگ شد؟ معلوم نیست آن گزارش باعث پایان جنگ شده باشد. چه کسی این حرف را زده است؟

● خود آنها این گونه روایت می کنند که گزارش ما باعث اتمام جنگ شد؟

پس چرا در فضای سیاسی گزارش حوزه نظامی را دلیل اتمام جنگ معرفی می کنند. روغنی زنجانی در خاطراتش می گوید:

تاکنون نشنیدم آقای محسن رضایی حرفی درباره محدودیت های اقتصادی زمان جنگ زده باشد. فکرمی کنم منظورش بیشتر حوزه نظامی بوده است. بدون شک او از محدودیت های اقتصادی طبیعتاً آگاهی کامل نداشت. ولی من به عنوان مسئول وزارت اقتصاد تمام تلاشم این بود تا با حساسیت به تخصیص منابع کشور در جهت حمایت از تولید، اقتصاد جنگ را حفظ کنم. در تخصیص ارز دفاع با توجه به امکانات محدود اولویت قائل بودیم و اینکه بگوییم حوزه اقتصاد موجب توقف شد دور از انصاف است. البته فراموش نکنیم که در این جنگ نابرابر تمام دنیا در مقابل ایران صف آرایی کرده بود و شرایط سال های پایانی دفاع مقدس محاصره تمام عیار اقتصاد ایران بود

شرح عکس = مسعود روغنی زنجانی